

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEL'U NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :	Zodpovedný redaktor :	Redakcia a vydavateľstvo :
Na celý rok --- 4 koruny — hal.	EDVARD SÁNDORFI.	Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
Na pol roka --- 2 " — "	Majiteľ a vydavateľ :	sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin,
Na štvrt roka --- 1 " 20 "	JAN MOLNÁR	ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
<i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i>		malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Cteným Pánom Bratom, Voličom prievidského okresu!

Prijmite vy, naši hrdinovia, našu najúprimnejšiu sústrasť nad tou bolästnou ztratom, ktorá zastihla vás odumretím vášho mileného ablegáta, veľk. pána Michala *Juriss*.

Milovali sme ho všetci a oplakávali sme si ho v srdci tiež všetci. Lež ponevác bol on váš viacej než náš; ponevác len dôverou a hrdinskou vašou stal sa on naším, totiž ľudákov všetkých: preto aj zajiste vo väčšej miere zrazila vás ztrata a zachvátil zármutok nad hrobom vrelemilovaného Otca svojho.

Ku tlumočeniu zármutku vášho sú však slová naše slabé; aj hľa tedy, uvedieme tu vznešené slová jedného z vašich popredných ľudákov:

«Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dňa 3-ho júla ukázalo naše mesto a okres prievidský, koho sme stratily, koho do matky zeme sme odprevádzaly. Po krátkej síce ale ťažkej nemoci odobral sa na večnosť veľk. p. Michal *Juriss*, čestný kanonik, farár prievidský a ablegát okresu prievidského. Jako táto udalosť odumretia 40 rokov v Prievidzi účinkujúceho duchovného Otca na mesto a okres účinkovala, poznať bolo z toho množstva čiernych zástav, ktoré po domoch previevaly, z toho hučania zvonov, ktoré sa neradi včul ozývaly. Z tých smútkových šiat, do ktorých od najstaršieho do najmladšieho všetko oblečené bolo, z toho veľkolepého pohrabu, ktorý mu mesto a okres pripravily, z toho srdečného lkania a prelievania slz, ktorými kresťanské verné deti otca svojho duchovného do matky zeme odprevádzaly. Trúchlite, lkáte, áno plačete a máte i za kým — ale prestaňte a prajte mu ten pokoj,

ktorý svet dať nemôže, veď sa dost, áno mnoho v prospech ľudu svojho nanamáhal, napracoval. Nežil on sebe, ale žil milému ľudu a tomuto všetko, i to, čo si od úst odtrhol, obetoval. Čo urobil, to ukazujú a svedčia budú škola, chrám boží, srdcia ľudu, pokrevní áno i krajina. Zadržme si ho v milej vďačnej pamiatke a na mohyle hrobu, ktorý jeho telesné pozostatky skrýva, dajme si ruky a slúbme mu, že hlas jeho, kým len žiť budeme, sa bude v srdciach našich ohlašovať, napomínania jeho budeme vždy počúvať a tú vieru, ktorú on vyznával, hlásal, proti liberálom, židom a tatárom neohrozene bránil, — nikdy nikde a ničomu v prospech neopustíme, nezapreme ale za príkladom jeho pokračovať budeme.

Zomrel farár, zomrel ablegát ľudový, zástupca ľudu neobrozený; — farára nám dajú a ablegáta si vyvolíme. Voľme si nášho, z krvi, kosti našej pošlého, za ľud svoj a jeho blahobyť bojujúceho človeka. Ľudu môj! opúšťajú ťa mnohí, neprajú ti pokoja, utiskujú ťa, podvádzajú falošným diabolským podvodom, judášskym grošom, vodia ťa do maštál a k židovským válovom, neopúšťaj sa aspoň sám! Ukáž pánom, ukáž pred celým svetom, že ešte sila života, sila statočnosti, poctivosti a kresťanského presvedčenia v tebe nevymrela. A preto, nech žije vždy kresťanský ľud, kresťanská ľudová strana a náš milý ľudový kandidát:

nech žije dr. Alexander Ernst!»

Bratia naši Prievidzania!

Všetci po celej krajine ľudáci opierajú zraky svoje na vás! Vy ste boli jediní, ktorí ste popri tých prekliatých násilenstvách v Nitriansku dovedli zrútiť liberálneho draka. Prievidský okres bola tá jediná bašta ľudovej strany, na ktorej si

liberálni zloduchovia rohy zlámali. Preto upomíname vás: *pozor Bratia, pre Boha pozor!*

Zloduch, urputný to nepriateľ ľudu kresťanského a viery jeho nespí, len sa utajil, aby vás oklamať mohol.

Liberáli nitrianski poslali vám na krky vlastného brata podžupanovho, aby ste snáď takto skoršie dali sa zviešťať a splasiť. Oni zamýšľali rozdvojiť vás aj tým, že sami proti sebe mienili postaviť aj druhého kandidáta v osobe Ernesta Sporzvna, aby sa v poslednú chvíľu proti ľudákom spojil a vám sa potom dobre vysmiať mohli.

No ľudová strana poslala vám tiež tú najlepšiu silu svoju. *Dr. Alexander Ernzt, komorník Jeho Svätosti Pápeža* je ako kňaz ten najpríkladnejší; ako mužovi vysokoučenému a veľmi vzdelanému sa mu málo kto vyrovná; ako smelý a duchaplný rečník vstave je okúzľiv každého a zničiteľ nepriateľov na parderie; ako rodolub verný hoden je všetkej úcty a pochvaly a čo je najväznejšie: ako politik vyzná sa vo všetkom a svojím ostrým zrakom a rozsudkom vyššie sa iste do radu tých najprednejších vodcov v parlamente.

Bratia! Vy, ktorí mali ste príležitosť poznať a počuť pána veľkomožného Ernsta, súďte si sami, či nepíšeme tu o ňom len tú čiročistú pravdu. My neočakávame od nikoho žiadnu milosť, ani jej neprijmeme, ani nám jej dať nemôžu, bo sme vo svojich náhľadoch tiež tvrdí, ba krutohlaví. Ale to svedectvo o pánovi Ernztovi vydať musíme, bo osoba táto vznúti u nás a myslím aj u každého tú najhlbšiu úctu. I preto voláme na vás Bratia, prievadzskí voličia: *pozor, pre Boha pozor!*

Never nik liberálovi, čo by sa hneď zviňal vám pod nohami jako hladné hadisko. Never mu nik ani keby v podobe nebeského anjela lichotil sa tí mäčovými rečičkami. Never ani jednému, či sa on volá Mrkot, či Filherberger, či Smrad.

Ešte horia v nás tie boláštne rany, ktoré bezbožní Farahúni nám kresťanom zadali. My nezabudli sme na to, čo nastvárala nám vláda pomocou židov. Židi povedomí toho, že ich peniazmi udržuje sa vláda, takou opovážlivosťou vystupovali len nedávno proti magnátom našim a biskupom, ktorí bojovali proti civilnému sobášu a iným protikresťanským návrhom, že ich verejne *oplúvali* a *hanobili*. A po vyhlásení tých nešťast-

ných zákonov ešte väčšmi narástol hrebeň židom. Od tých čias židia beztrešne hanobia kresťanov a kňazov; oni opovažujú už žiadať odstránenie križov zo škôl, zo súdnych a verejných sieňí; vydávajú kalendáre, v ktorých je vyobrazeno, jako z oltára zostreluje Krista Pána hnusný krivonos, ba áno židovskí paplusi odvažujú sa blato, hnu-sobu a kamene hádzať na sv. križe!

A či im za to urobili volačo liberálni Farahúni? Aha urobili! Urobili oni, len že nie židom, ale nám! Či nevieme, jaké do neba o pomstu volajúce krivdy, popáchali voličom v Nitre, v Stupave, na Čaci, v Giraltovcákch, vo Varine a všade? Či nepamätáme, jako potvrdili ablegátov takých, čo sa zbojníckym spôsobom seba samých vykričali za vyvolených? Či by sme už zabudli, jako pelešníci úradskí na žiadosť židov a za pochvalu a odmenu Tatárov odvažovali sa i na horšie od zverských nápadov výčiny? Keď najatej, otrunčenej sberbe, vedenej hávedou židovskou dovoľovali hádzať záprdkami do rečníkov ľudovej strany? Keď inokde zase dovoľovali slúžnovci trúbiť, hvizdať, revať čertovej čeliadke pri shromaždeniach našich? Keď z vyššieho nariadenia zastavovali mameluckí úradníci ten tichý ľud na poradu sa pobierajúci? Keď všetky kompy a članky zapečatili, aby ľud nemôhol previezť sa cez Váh na varinskú stranu ku volbe? Keď zakazovali železničným úradníkom vidieť ľudu cestovné karty, ba ešte aj čertovskou smelosťou rozkazovali žandárom strieľať do pokojných ľudí?!

Nuž kto je kresťan a verné dieťa Kristové, takého vy milí Farahúni nedostanete ani keby ste sa všetci rad radom plazili po bruchách za tú dôveru ľudu. Vy nemáte ani práva čestných ľudákov domízať. Darmo je, vy musíte sa uspokojiť tou myšlienkou, že vás pomocou zbožného ľudu na všetky strany porážať budeme. Budete násiliť? budete klamať? No Boh vás vychráň od toho, bo trpezliví ľudáci povstanú proti vám mužský, jako jedno búrlivé more a vy uschnete od strachu pred veľmocou pobúreného vami kresťanstva.

Bratia prievadzskí! Koho si volíte žida-tatára, či svätý križ Kristov? No kto si Kristov a nie židov zavolaj smele: Dolu do jazera z Farahúni!

Nech žije strana ľudová!

Nech žije náš milý kandidát, naša to chlúba.

Nech žije dr. Alexander Ernzt!

Edvard Sándorfi.

POLITICKÉ CHÝRY.

L'udové shromaždenia vo Spiši.

Ako známo, strana ľudová vydržovala dvojrozmazdení vo Spiši. My len s najväčšou potechou srdca svojho zaznačujeme tú okolnosť, že zásady naše začínajú hlboké korene púšťať aj v stolici spišskej a šarišskej. O tomto svedčia nám nasledovné správy:

«Magurčania lubovinského volebného okresu mali sme v *Matjašovciach* dňa 29-ho júna v deň sv. Apoštolov Petra a Pavla od 3. hodiny po poludni až do 6-tej ľudové shromaždenie, na ktoré sa mnoho a mnoho voličov a iných poslucháčov shromaždilo tak, že ich bolo vyše 3000. Všetci s veľkou radosťou počúvali milých rečníkov, keď oni nám múdro, všetko dobre a zrozumitelne v našej reči vykladali, že čo je kresťanský štát a čo je ľudová strana? Potom o položení malopriemyselníkov a malohospodárov. To všetko veľmi dobre účinkovalo. Boli to k nám poslaní múdri a výborni rečníci. Nech im to milostivý Pán Boh stonásobne odplatí! Také krásne a veľké shromaždenie, také ticho a krásny poriadok sotva sa kde najde ako sme my mali. Mali sme aj veľmi krásne a veľké miesto vyznačené, pritom prišla višňo-lapšanská hudba potom druhá hudba z Kacvína. Nebolo to konca tomu veľkému éljenovaniu, ale aj to nezabudli volať: *Abecúg Arányi!* a nech žije ľudová strana! *Ján Kovalčík.*»

«Do *Gňazd* prišli pán predseda, veľ. pán Zoltán Zmeškal kraj. vyslanec a rečníci z Matjašoviec na kočoch. V ústrety im vyšiel gňazdanský sbor hasičov v paráde, a bielo oblečené dievčatá, ktoré pána predsedu krásnou kytkou prekvapily. O tretej hodine po obede vystúpili rečníci na krásne ovenčený tribün, a p. predseda vážnou, ducha uchvácajúcou rečou otvoril shromaždenie. Najprv ďakoval za srdečné privítanie, povedal cieľ svojho prichodu, ktorý je ľudí poučiť, oči im otvoriť, aby už raz precítili a nahliadli, odkiaľ im kynie spasenie.

Jak náhle ale prešiel na vlastný predmet svojej reči, a začal odkrývať boľavé stránky ľudu a odhaľovať skazonostné šafárenie liberálov, mimovoľne dralo sa to z prs celého zástupu: «veru je tak», «veru je to pravda»! Viacej príkladmi dokázal, ako nemilobohu gazdujú naši liberálni vyslanci, medzi ktorých aj náš Max Arányi patrí, s našimi mozolovými grošami, ktoré jako daň platíme. Doteraz ľud alebo nátlakom zo strany vrchnosti silený, alebo judášskymi peniazmi zaslepený, hlasoval na liberálov, ktorí sa nie o ľud, ale o všeliaké banky, a o svoje vrecká starali. Teraz máme zákon, ktorý úradníkom zakazuje nátlak robiť na presvedčenie voličov, alebo ich podplácať, ale zato liberálni kandidáti budú ešte aj teraz peniaze sypať, lenže vy z toho ani halier nedostanete. Vy nepočúvajte liberálnych havkáčov, povedzte im: máte

svoje judášske peniaze vo vačku, idte kde sa vám páči, my pojdeme ta, kde nám svedomie diktuje.

Potom rečnil veľ. p. Peter Kravec, farár hanušovký. Rečnil s veľkým zápaťom, hovoril zo srdca k srdcu, z každého jeho slova javila sa veľká láska k tomu ubiedenému ľudu.

Pán Boh dal človekovi telo aj dušu, a ustanovil cirkev a štát, aby sa tá o dušu, tento ale o telo staral. Tak cirkev, jako aj štát je od Boha, nasledovne človek má povinnosti nielen proti cirkvi ale aj proti štátu. Len tie štáty sa môžu udržať, ktoré na pevnom základe viery svätej stoja. Naše Uhorsko už 1000 rokov prežilo, lebo svätý Štefan postavil ho na tento fundament viery svätej. V posledných časoch chcú liberáli vytrhnúť tento základ, preto všade, zvláštne ale vo svojich novinách, tupia, zlahčujú náboženstvo, vieru sv. A keby len oni, ale v tomto im pomáhajú tí kresťania, ktorí liberálnych ablegátov do snemu volia, nie síce z presvedčenia, ale za judášske peniaze, za flašku pálenky alebo vína.

Jako budú títo jedúci pred Pánom Bohom zodpovedať? Ak chceme pred P. Bohom obstáť, musíme byť kresťanmi nielen v kostole, ale aj doma a na ulici, musíme aj pri voľbách podľa svedomia sa držať.

Veľký dôjem urobily slová rečníkovej na poslucháčov, ktorí pred nebom a zemou prisľúbili, že pri budúcich voľbách, jako to P. Boh žiada, dľa svedomia budú hlasovať. Potom rečnil veľ. p. dr. Martin Pirhalla farár podolinský, ktorý nám ukázal, jakými podlými cigánskymi prostriedkami narábajú liberáli, aby nás z pravej cesty odvedli. Za ním hovoril Ján Zastko roľník, o všeobecne známych príčinách chudoby roľníkov, a Ján Janček, stolársky majster o príčinách úpadku malých remeselníkov. Obyvatelia spišských mesteciek sú zväčša remeselníci, ktorí následkom liberálneho szabad-íparu na mizinu vyšli. Nedá sa to slovami opísať, jako účinkovala reč Jančeková na týchto remeselníkov. Ustavičným hlučným prisviedčaním bola pretrhovaná jeho reč.

Konečne ešte veľk. p. predseda vo svojej záverečnej reči odporúčal ľudovú stranu do priazne shromaždených voličov, na čo sa shromaždenie hlučným éljenovaním ľudovej strany a jej predsedy osv. p. Zichyho, v tom najväčšom poriadku rozišlo.

Nemôžem tu zamlčať tú veľkú ochotu, ktorú gňazďania preukazovali, tak pri vítaní veľk. p. Zmeškala a p. rečníkov, jako aj pri udržovaní poriadku počas shromaždenia. Sláva im! *Ludák.*»

Opravenie.

V minulom čísle našom bol spomenutý spisok «Slováci, koho voliť»? Uverejnenie stalo sa z príčiny tej, že zodpovedný redaktor nebol prítomný. Aby naši prirvenenci neboli uvedení do omylu, osvedčujeme sa, že spisok ten neobsahuje program ľudovej strany. Naš program známý je z knižočky vám rozposlanej «Ohlas k ľudu». Naši prirvenenci teda majú sa len tohoto pridržať.

Redakcia.

Chamberlain o židoch.

Istý vysokoučený učbár na bukarestskom všeučilišti rozposlal obežník na prednie cudzozemské veličiny a učenosťou vynikajúcich spisovateľov, v ktorom žiada, aby vyslovili svoju mienku, že či má sa dať rumunským židom úplná politická sloboda a pritom dovoľenie, aby mohli byť majitelia pozemkov?

Na túto otázku došlo mnoho odpovedí, medzi inými aj anglického univerzitného profesora Chamberlaina.

Musíme poznamenať, že v Rumunsku židia majú i do dnes len také práva, jako u nás mali pred 1848. rokom.

Ale, keď by sa bol ten istý učenec rovno obrátil na veľadôstojného nášeho pána Andreja *Rojku*, tento zaiste by bol lepšie posvietil na gazdovanie židov, nežli mnohý učenec, ktorý bojí sa pre strach židovský písať pravdu.

Tento učenec teda píše:

«Keby Rumunsko dalo židom úplnú občianstvu a politickú slobodu, za krátky čas by boli Rumuni otroci židom. (Práve tak, jako my Slováci.) V Anglicku už je tomu 150 rokov, jako židi majú právo na vlastníctvo zeme a 50 rokov, jako majú politickú slobodu; berúc do ohľadu vzdelanosť národa, vie sa ešte zápasíť a boríť so židovským prefikaným živlom; kdežto v Rumunsku urovnoprávnenie židov, kde je národ nie tak vzdelaný a k tomu, kde tolko židov je, pre Rumunsko by bolo hrobom.

Netreba byť antisemitom: nás učí tisícročná historia, ačpráve i sami prideme na to, keď rozmýšľame, že židovstvo je všade *nivočiaci živél*.

Nie len *zlé*, ale i *dobré* vlastností židov smerujú tam, že čoho sa lapia, to na zkázu donesú; alebo na újmu a škodu druhého si to prisvoja, privlastnia. (O tomto predmete v Hruštine by mnoho gazdov vedelo hovoriť.)

O kanánskych židoch píše dejepis, že keby boli vyhubili domorodé praobyvateľstvo, žeby židi sami boli na vnivoč vyšli, lebo ťažkej práce sú nie schopní; taktó ponechajúc praobyvateľstvo, ktorému vyrástli na hlavu, — *osvojili si jeho osvetu*.

Vtisli sa do domov, ktoré oni nestavali, zaujali pole, záhrady, ktoré nikdy nenabudli ani neobrábali. Všade votreli sa, jako šťastlivý dedičia.

Židia nemajú žiadneho rázu (karakteru), pevnej vôle — a sú bezohľadní.

Naša znášateľnosť a trpezlivosť oproti židom, ohrozuje občiansky celok. Židia hlavnú váhu kladú na to, aby prítomnosť čím lepšie využili.

Ani ten *najvznešenejší žid je nie k osohu a prospechu: ale len na škodu mladému a nie dost vyvinutému národu.*

V Anglicku sú v ohromnej menšine židia a predsa čo deň to cítia tie škody, ktoré židia zapríčiňujú skrz mrzkú konkurenciu odpredajú a vyvážanie naničhodného tovaru a zdieranie ľudu, a tým čo deň rastie nespokojnosť oproti nim. O tomto veľmi málo vie Europa, lebo tlač je v židovských rukách.

Miešanie krve so židmi tiež neodporúča, (a u nás len pre židov vyniesli civilný sobáš, mysleli si, že s tým všetci židia za okamih vtopia sa do maďarstva, ale sa prerátali páni) lebo, že už v prvom, alebo v druhom pokolení badať *degeneráciu, zmrzáčenie*.

Hovorí ďalej professor, že i keď dajú v Rumunsku židom daktoré výhody, ale nech dobrý pozor dajú na prsty židov; ale na žiaden pád *politickú slobodu a právo vlastníctva zeme*. Dopusťenia sa takého volačo, bola by samovražda spáchaná na národe Rumunskom. Podobne odporúča, aby sa mali Rumuni na pozore, aby židia nezaujali tlač, ktorou by otravovali obecnosť.

Hľa, kolko my máme v každej slovenskej dedinôčke dobrých, prajných a urovnoprávnených občanov?

Päť dní roku 1900 v Ríme.

Napísal Heraklius Porubský. (Číslo VIII. Katolíckych Hlasov, vydáva Fr. Richard Osvald.)

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútnikom, putovavším minulého leta do Rímu, než knižočka táto. Tu najdú opísané, čo všetko radostného zkusili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého videli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje putovanie do Rímu, nech zaraz obstará si túto peknú knižočku. Ona hodí sa veľmi aj ako dar našim milým známym a príbuzným, bo takej knižočke sa zaiste každý poteší. Vôbec nemala by ona chybovať v žiadnej katolíckej rodine.

Dostať u Fr. Richarda Osvalda, správcu fary na Teplej (Lenge, o. p. Bélabánya, Hont m.) Cena 40 hal., s poštou 45 halierov; 50 výtiskov 18 korún, 100 výtiskov 35 korún.

Tri dni u «Hory Levočskej».

Pozvaný súc velebným pánom farárom habovským, *Jánom Hattyárom*, — akožto riaditeľom veľkých slávností na Hore Levočskej — aby prihlásil som sa za kazaťefa k spomenutým levočským slávnostiam: požiadavke tejto milerád som vyhovel, ačpráve vzdialil sa mi z Pešte spojené je s nemalými ťažkosťami.

Deň môjho odchodu na to výchytrné posvätné miesto blížil sa a moja túžba a radosť čo deň vzrastaly. Konečne zavítal deň 29-ho júna, sviatok to sv. Apoštolov Petra a Pavla. V deň tento zavčas rána vybrali sme sa s početnými slovenskými katolíckymi pútnikmi peštianskými na milostné miesto Maria-Štein. Nevyslovitelne milo nás všetkých prekvapilo, keď sme na mieste svätom našli už veľké množstvo nábožného ľudu slovenského, ktorí na vozoch a po železnici prišli z okolitých slovenských obcí, zvlášť zo sv. Kríža pilišského a zo Sántova. Všetci pútnici zbožne počúvali prednesenú im kázeň a po vybavení spievanej svätej omši shromažďovali sa okolo svojho duchovného k milému rozhovoru. Tu porozprávali sme sa vospolok o krivdách a biedach svojich, tu povzbudzovali sme sa, že viera naša v Bohu a úcta k premilej Patronke našej nedá nám zahynúť a nedopustí, aby bezbožní Farahúni, križolámači a iní neznajbohovia nás zničili. Veru mi ťažko zabudnúť na tieto milé chvíle! Daj dobrý Bože, aby sme si všetci vždy prechovávali v srdciach to, v čom sme v tých roztomilých chvíľach dôverovali a čo sme si ku sláve Boha a Jeho premilej Matičky pred seba vzali!

Pomodliac sa v kaplnke lytanie loretánske a iné modlitby, vrátili sme sa v peknom poriadku nazad. Starci, mužovia i deti, chudobná trieda a tiež páni a panie: všetko to kráčalo pod utešenou drahocennou zástavou peštianských slovenských katolíkov príkladnou pobožnosťou. Veru aj v tých najprednejších uliciach peštianských stretali sme sa s úctlivým obecenstvom, ba ja zbadal som jednu paniu, ktorá zaslyšiac zvučný spev našich pútnikov a pútničiek, zakryla si oči šatkou a utiahla sa v stranu. Iste jej ľúto prišlo, že nemôže súčasť sa tejto milej pobožnosti.

Do Levoče.

Bolo už asi podvečer, keď sme v chráme Jozefovskom skončili svoju pobožnosť. Mne bolo pilno na staniciu, lež milí Bratia peštianski zdržovali mňa a podajedni chceli sa zaraz vybrať so mnou na cestu, lež k tomu nebolo už času a snáď ani možnosti. Sľúbili sme si však, že ak nás Pán Boh v dobrom zdraví udržať ráči, na budúci rok postaráme sa, aby aj peštianski katolíci mohli putovať na milostné miesto Hory Levočskej.

Nemajúc času ku meškaniu posiel som vozmo ku stanici východného nádražia, vymenil kartu a o chvíľu jachal so mnou vlak zpomedi hory fabrických komínov na žirnu rovinu. Keby bol som židovským novinárom, bola by ma naša vlastenecká vláda opatrla svobodnou kartou. Naši židovskí novinári môžu svobodno brúsiť po

celej krajine, kedy sa im len zaráči, bo všetkým dá vláda svobodné celoročné karty — ale kresťanskému a to ešte slovenskému redaktorovi nesvobodno ani len pomysleť na takú milosť vlády. Vymenil som si tedy kartu na II. triedu a uslužní maďarski konduktori vpratáli ma do III. triedy, bo že bolo všetko preplnené cestovateľmi. Tak som cestoval, nemajúc si kde sadnúť, ani batožinu uložiť až po Košice. Vlak uhaňal žirnou rovinou, na ktorej utešené siatiny a kukuričné tably rozliehaly sa. Veru mi aj mimovolne prišlo na um: že keby tým našim ubohým Horniakom nadelili kus z tejto bohatej zemi, či by reku ten ľud nevedel tu svojou pracovitostou zázraky robiť, či by sa mu chcelo utekať za more?

Kedysi po pol noci dorazili sme do Miškovca. Tu postáli sme za chvíľu a ja tu videl som po prvý jedného opravdivého kazára bruchatého s dlhým kaftánom a uškliabenou, škodoradostnou tvárou. Prechádzal sa po pitvore stanici. Tiež tu zaslyšal som tú ľubozvučnú hornovidičku maďarčinu rodených Slovákov. Ako som sliezol na dol, začali čosi premienat na vlaku a tu kričí ktorýsi železničiar: «Elére! Ale elére! Ale Terek, hat mír nem maga elére jelzi!?»

A takúto ľubozvučnú reč maďarskú mal som šťastie slyšať až po samú Levoču. Všetci Slováci, ktorí nosia sa nie po sedliacky, hovoria takouto čudnou rečou. Iba spišskí nemeckí páni povrávajú si aj po nemecký.

V Košiciach presadali sme. Na starej nepeknej stanici hemžilo sa niekoľko sto slovenských pútnikov. Keď vysadli sme na nový vlak, mne zase neuchádzalo sa miesta na druhej triede, lež jeden poriadny slovenský konduktor s veľkou úslušnosťou previedol ma do prvej triedy, kde som sa potom s p. direktorom baní z Markušoviec milo porozprával o spišských pomeroch. Spomínal medzi iným, že spišskí Nemci hynú a z Ameriky navracajúci sa Slováci zakupujú všetky majetky za drahý peniaz. Táto zvesť ma pravda ani najmenej nezarmútila.

Prejdúc utešenou dolinou rieky Hernáda, dorazili sme konečne do Iglova, kde tiež mnoho pútnikov bolo už nashromáždzeno. Tu boli už aj žandári, ktorých sem poslali na pomoc železničiarom pre veľký nával národa. Po malej prestávke vysadli sme na vicinálku, vedúcu už do Levoče. Bolo nás hodne. Nevieťm či preto, že bol vlak príliš dlhý, alebo len preto, že sme šli na vicinálke, dost na tom, vlak tak pomaly pohyboval sa s nami, jako by sa bol bál, že sa každú chvíľu prekotí. Putníci spievali si vo vozňoch nábožne piesne. Nikdy som takej piesni nepočul jako bola tá, čo asi v trefom vozni odo mňa spievaly si nábožné ženičky. Jedna z nich predspevovala jemným, hladkým hlasom, ostatnie nasledovali ju ticho. Bola to jakási neobyčajná, žalostná melodia, akobys' počul snáď starovekých kresťanov spieval. Škoda, že nemôhol som si ju nijak zapamätať. Vôbec, mnohé pútnické pesničky týchto hornouhorských Slovákov majú docela nezvyčajnú, ale zato peknú melodiú. V týchto smutných melodiach — tak sa zdá — znázornená je celá povaha toho ubitého, nábožného ľudu horných krajov.

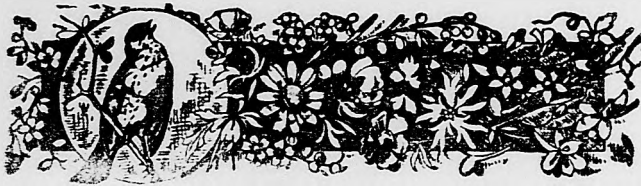
O chvíľu zatočil sa vlak do doliny levočskej a tu

predstavil sa mi v úzadí doliny tej obraz mesta Levoče a nad ním sa vypínajúcej «Hory». Dolu rozliehalo sa mesto s utešeným chrámom, a peknými domami a hneď za mestom na vysokom, dosť príkrom vrchu stkvela sa červená väža bieleho kostola, v ktorom sa milostná socha Panny Marie levočskej nachádza. Z dvoch strán tohoto kostola tiahne pekná zelená dubová hora, akoby dve rozopiate ramená, ktoré prichodiace k Matičke svojej dietky objať sa stroja.

Srdce mi mocnejšie začalo klopať. Tu sa modlíť, tu s ľudom spolu žiaľiť, tu prosiť, tu činiť pokánie, tu hľadovať svojej mocnej Kráľovnej: všetko toto samé nadšenie ducha, samá radosť i žalosť srdca! I prečo bych sa nepriznal, že sa mi veru oči zarosily a ja bol by si žiadal, aby vlak so mnou za okamih preletel k cieľu. No vlak šiel tuším ešte pomalšie; až kedysi okolo 9-ej ráno vystupovali sme na levočskom nádraží.

Hneď spiechal som na faru, kde mňa, cestou umoreného tak vlk. p. opát, jako páni kapláni miestni a p. professor náboženstva veľmi milo, pohostinne prijali — lež k tejto veci sa ešte vrátíme.

(Pokračovanie nasl.)

BESEDNICA.

Výlet a idilličná zábava turistov na holiach karpátskych u Zaoskov.

Už aj u nás je vidieť každý rok pánskych tuláčov výlety robiť na naše kopce karpátske. Takýto panskí tuláči menujú sa turistami čili cestovateľmi, čo zaiste peknejšie znie, ako tuláč. Tito turisti cestujú a driapu sa po skalách dľa knížiek a opisov, a študujú zvlášte nás vrchárov, naše obyčaje, náš život a podľa nás obdivujú naše skaly, ktoré nám len zavádzajú a zvláštne passiu majú sa škriabať po tých nám nenávidených skalách, ako také horské lišky. A čo vidia u nás a v hore, to im je vraj všetko «idilličné».

Nuž ale čo je to to idilličné, čo sa to tým pánskym tuláčom tak ľúbi? Vieš, takí páni a paničky, ktorí zunuju svoj pánsky život s jeho sprostosťami, vyhľadávajú potom u nás po dedinách, na bačoviskách, na vrchoch, ako pochúťku, vidieť náš naturálny život, naše obyčaje a v tom oni hľadajú rozkoš pre svojeho vyschlého ducha zunovaného; to idilličné nášho života naturálneho ich trochu elektrizuje, rozoberie.

«Idilla» je pastierská pieseň, ale to berú aj za náš pastiersky, sedliacký život, ktorí oni nazývajú idilličným. Melancholičné melodie fujary našich pastierov, ktoré sa ozývajú medzi horami a skalami, ich tak zachvátia, že

tá ich idilličná rozbúrená fantázia konca kraja nemá. Oni nenajdú žiadnej chuti v salónoch dlhovlasých koncertistov, klavirmajstrov, ktorí ako pojašení skáču. báchajú, sem a tam sa po klavíri metajú ako by sa bláznili. Za to ich aj páni volajú umelcami a čím viac taký klavirový alebo huslový umelec skáče, s rukama, nohama sa blázni, tým väčším je on umelcom. A takúto umeleckú bláznivosť a muzikantský telecvič sa mnohým aj protiví; milšia im je naša liesková fujara.

Turisti tirolskí nevedia dosť prechváliť spev tirolských seno-hrabačiek, ktoré vraj «jodlujú», čo toľko znamená: nie jazykm, ale len hrtánom a hrtánovými hláskami spievať. Spev nášho vrchárskeho ľudu sa turistom tiež veľmi ľúbi a idú za ním ako teľa za bručiacu kravu.

Nedávno aj my Zaoskovia mali sme takúto kompániu turistickú na našich grúnoch a dúbavách, pozostávajúcu z niekoľko kišasoniek a gigrlikov, pánskych švihákov, Nemečov z Württembergu. Boli vystrojení dľa módy turistickéj a «Alpensteigerov» s vysokými palíciami, ako čičmanskí sklenári v zime. Lodenové krátke šaty a sukne, orlovými perami ozdobené širáky, vysoké šnorované s klincami vybité topánky; každý mal na boku vyseť kukátko, «Alpenglas» — perspektív — s plechovou puškou na zelinky a chlapi aj karabíny na skalné divé kozy.

Takto vystrojená kompánia turistická sa u nás na bačovisku zastavila a vyjednávala si vodiča a tlumoča, lebo len nemecký vyprávali. Prepustili sme im za dobrý honorár našu starú panenku kvitirovanú Hanu, ktorá nemecký znala, lebo slúžila za práčku v kasárne v Jozefštade v Brne a vo Viedni, odkiaľ si aj obšit doniesla, jedného chlapca. Sotva že sa Hana ukázala, hneď jeden z tých gigrlikov ju počal za bradu potrasať a jej žlté zrásané líčka štípať na znak idilličného priateľstva. Na to ho Hana pleskla po ruke s tým odkazom, že ak jej nedá pokoja, tak ho súri do prsú, že sa hneď preškobrtnie dolu skalami! Na čo ten gigrlik pomerkoval, že: «freches mensch» — Hana sa potom doma vychvaľovala, že jej páni povedali, aká je vraj ona ešte «feš». Náš Jozko ale, ktorý chodí do židovskej školy pre nemčinu, ju prezradil, že vraj jej povedali: «aké to bezočivé a opovázlivé babščo».

Po vzájomnom dorozumení vyviedla Hana týchto turistov na «Krikulu» a ztadiaľ na «Kičeru». Každý z nich si držal knížku v ruke a vyčítaval z nej, čo tam možno vidieť a skusiť ba aj počuť. V tej knížke je všetko opísané, aký je ľud horársky slovenský vďačný, dobrý, úctivý, pohostinský. Aké zdravé mlieko z voňavých karpátskych zelín, kvetov tam dostať atď.

Prvá príležitosť «idilličných» pôžitkov sa im poskytla pri najbližšom bačovisku, zkadial sa po doline a po hore rozliehal a ozýval krik a jajčanie. Náš sused kysučan šindelkár prišiel z mesta — kde šindel predal — ožratý, a ako taký po ceste ztatil vrece múky kukuričnej pre detiská, žena sa s ním vadila, dožúvala, z čoho povstalo familiárne nedorozumenie a z toho zase nasledovala bitka. Žena s veľkým joččaním utekala z chalupy za plot a ztadiaľ metala do muža skaly a ten ju zase naháňal s

lopatkou s akou miešajú pre ošípané varené zemiaky s kapustou a s ovsom. Kompania turistov na tú ozvenu jôjčania postála. utiahla sa za jedle a hovoria: «veď aj tu tak «jodeln» spievajú ako v Tirolsku!»

Hana sa jedovala, že ako to títo sprostí Nemčuri môžu také počúvať a si to aj prichvalovať, že aké to idillčné tu v horách ten spev jodlový! Veď vraj to není spev, ale muž ženu bije a tá jojčí a nespieva! Takéto čo idillčného možno u nás každú nedeľu počuť, keď muži prídu ozrátí a biju ženy, ktoré potom jojčia a nie jodluju ako Tirolky.

Na to sa ohlási jeden gigrlik a skrikne: «kuš! nicht stören» — by vraj držala papulu a neturbovala, keď oni ten spev jodlový s rozkošou cheú počúvať.

Čert vás vzal — zamrmlala po slovensky Hana — pre mňa počúvajte aj týždeň.

Turisti si prichvalovali, že v skutku ako sa to píše o vršároch, je to tak, že sú vršári ľud básnický, poetický, sú spevári a čerstvého, veselého ducha a preto že aj Slováci medzi vrchami majú toľké požehnanie v dietskach, majú čistú normálnu zdravú krv, nie ako na dolnej zemi hustú, od slaniny masťnú a neplodnú krv beľársku!

Tí turisti o jednu chvíľu zbadali tú jojčiacu kysučanku, ako ona zpoza plotu hádže skaly proti mužovi a ako ten sa jej s lopatkou hrozí. Na to hovorí jedna z tých frajliniek:

Ale ach! toto sú tu cvičení ľudia! Tí keď si zaspievajú a zajodlujú, zahrajú si aj tú anglickú veľkopánsku hru «Lawn-Tennis»! Toto je vskutku idillčné niečo, že ešte aj pospolitý ľud zná túto anglickú hru. — Čo to aká hra? — to ty snáď neznáš, to ti tu musím vysvetliť: Keď sa páni idú hrať «Lawn-Tennis» spravia si zo špagátov plotok a ohrádku, na jednej strane postaví sa kisašonky, na druhej gigerlici-panáci a proti sebe hádžu lobdy a so špagátov upletenými varechami odmetujú tie lobdy. — Teda tí Nemčuri, ktorí videli ženu zpoza plotu hádžať hrudy a skaly proti mužovi, aby mu hlavu prebila keď ju ubil a muž sa vynasnažoval s tou lopatou svojej babe rebrá namastiť, to tí turisti držali za hru «Lawn-Tennis», lebo tá bitka takú podobnosť mala s tou anglickou hrou. Hana vo svojom pajedzení ich nechala v omyle.

A že sú naši Slováci aj úslužní a pozorní naproti svojim ženám, ako to tie kisašonky v knižke turistov čítali, sa aj o tom vlastnými očima presvedčily. Totižto keď ten opitý muž dohonil tú svoju jojčiacu ženu, chmatol ju za vrkoč a náležite povytriasal. Na čo jedna z tých kisašoniek turistických povedala: «Ale akí sú tu tí mužskí úslužní proti svojim ženám! Keď sa im pri hre «Lawn-Tennis» frizúry rozpletú a porozvazujú, hneď im ich muži frizúru ponapravujú, popotrásajú a do poriadku prinesú!» Všetci uznali túto útlú pozornosť mužských Slovákov oproti svojim ženám, a že je to tak, ako to opisano stojí.

Hana sa to videlo byť sprostým, čo tí Nemci za idillčné držali, že sa aj ľud medzi vrchami zná hrať anglickú hru pánsku! Skoro ju od hnevu roztrhlo, lebo ona lepšie poznala taký slovenský Lawn-Tennis, nežli natrhli Švábi

tuláci, krátkozrakí, zďaleka sa divajúci. Takéto slovenské Lawn-Tennise pred krémami je často vidieť; to ani z knižky netreba čítať. Aj úslužnosti a pozornosti oproti svojim ženám, keď prídu muži nacicaní z jarmokov, a ne jeden potom aj napravuje frizúru svojej manželke!

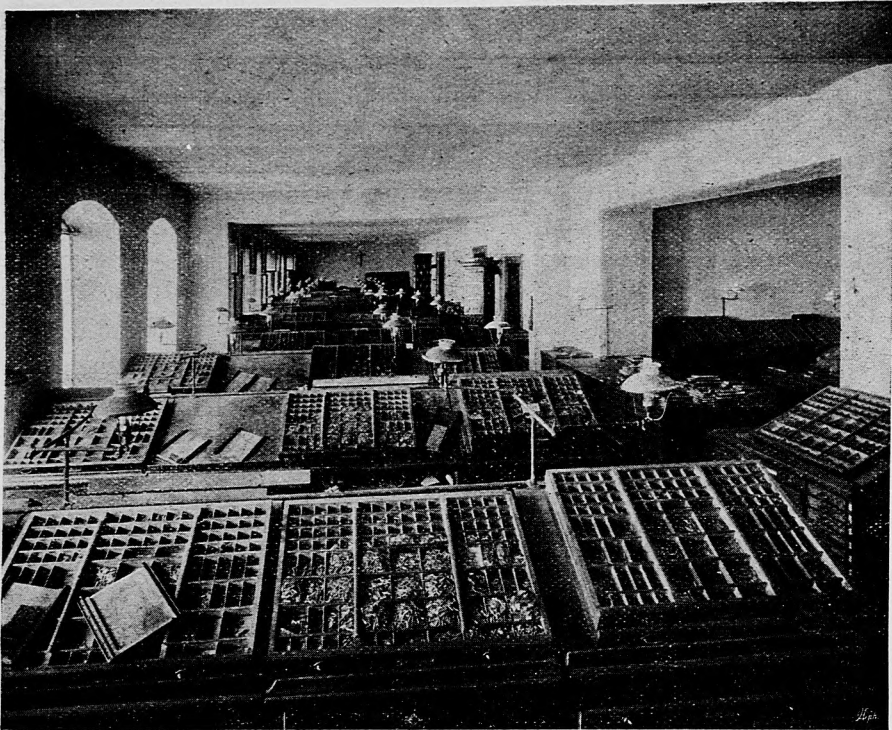
Turisti spokojní s pôžitkom idillčnej zkušnosti, tiahli vyše ku skalám, kde jedno bačovisko stálo. Všetci s radosťou zavolali: «hier ist die Sennerei», že tu je krávanie na Alpách, kde sa to zdravé, z alpských a karpátskych voňavých kvetov, zelínok chutné mlieko dostane.

Ako došli ku tomu bačovisku, alebo ako oni hovorili po tirolsky «Sennehütte», hneď sa dozvedali na sennera a na sennerku, t. j. na pastiera, na baču, by im predal z toho výborného horského voňavého a karpátskeho mlieka. Starý bača doniesol hneď plechovníčku, ktorú aby jej na čistote neschádzalo, poutieral o svoje birčie nohavice, aby sa glancovala. Zatiaľ stará bačovka vyniesla z pivničky statočný čber mlieka karpátskeho. Turisti sa postavali okolo hrnce a celou idillčnou chuťou poživali z karpátskych voňavých rastlín mlieko. Jeden z nich pije, privoňáva a hovorí: toto mlieko má celkom arómu, t. j. vôňu voňavého Waldmeistra, voňavej horskej rastliny. Druhý zase svedčí, že má vôňu špek-ovú, jednej alpickej zeliny, z ktorej fajnové voňavé mydlo robia. Tretí zase: že majglöckchen, materiná dúška atď. Celá dišputa stála, až konečne starý bača keď videl, že mlieko im chutná a že ho často privoňávajú, ovoňal ho a hovorí: «ale ty stará! už som ti toľkorázy hovoril, by si dala pozor na tú sviňskú bačovku tú našu starú Kaču, ktorá zase nepoumývala, kravám vemáná a včel mlieko zase razí nečistotou kravskou!»

Na čo vodič a tlumoč turistov Hana hovorí: ale sváko nechajte to tak; títo sprostí Nemci všetko držia za idillčné; nech sa tam dozývajú o tom mlieku, či ono špekikom či gombaliou a či Waldmajstrom alebo fialkou vonia, však ho už aj tak vypili.

Turisti uspokojení s voňavým mliekom dobrú diškreciu dali bačovi a išli ďalej.

Turistický dobrý idillčný rozmar dosiahol svoj vrchol pred jednou na holiach stojacou chalúpkou, ku ktorej keď táto pánska kompania dochádzala, práve vtedy matka vyviedla za ruku jedno malé dieťa pred dvere, kde ono svoju naturálnu väčšiu potrebu, tento naturálny úkon konalo. Aby ale z kameňa pred dverami uloženého dolu nepadlo, matka zatiaľ, kým ono nevyhovelo požiadavke bruška svojého, ho za ruku nachýlená držala. Turistom sa tento naturálny, bez všetkého pretvarovania a bez affektovanej stydlivosti úkon natúri pred dverami skončený až veľmi za idillčný pozdával. Tá naturálna prostota tohoto ustavične sa osmeľujúceho dieťaťa s týmito vzdychami: «eeé-eeé» sa veľmi páčila. Takého čo idillčného v meste nevidieť, to len na dedine má cenu v idillike. Hana to vysvetľovala turistom, že u nás Slovákov na dedine je tá obyčaj úkon ten naturálny zo stránky detí pred dverami domu odbavovať zvlášte keď ráno vstávajú; starší zase po chodníkoch. Všetci kričali: to je idillčné! to je «ländlich», po dedinský. *Zaosek*, bača.

Veľká sieň sadzačov.

Úctivé upozornenie! Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačennú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany polahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým nepravostiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

Sieň strojov.

Kde tlačí sa náš «Krešťan».

(K naším obrazom.)

Najväčšia čiastka našich milých čitateľov zajiste ani zďaleka nepochopuje, koľko to dá práce, zakiaľ jedno číslo «Krešťana» vynesie z tlače. Mnohí nazdávajú sa, že redaktor novín je ten, na starosti ktorého spočíva všetko. Myslia si, že on prijíma predplatky, že on si píše alebo nepíše dľa svojej ľubovôle. Kdežto v skutočnosti má sa vec tak, že redaktor len píše noviny a rukopisy pod tlač pripravuje. On má za to skromný plat od strany ľudovej, z ktorého by nevyžil. Predplatky prijíma «administrácia Krešťana» (VIII., József kórút 35), a táto poverí zase expeditorov, aby patričným rozposlali čísla. Či tieto čísla pravidelne posielajú sa alebo neposielajú, do toho redaktora nič. Redaktor musí čítať noviny, prezrieť dopisy, opravovať články. On musí rozmýšľať, jedovať sa a žiaľiť a výplod svojho rozmýšľania a svojich žiaľov položí na papier v spôsobe takom, ako mu Pán Boh vedieť dal. On je zodpovedný za všetko pred obecnstvom a pred súdom; i preto jemu znejú pochvaly a hany zo strany obecnstva a jeho vláčia (zvlášte pred voľbami) do žalára ak môžu, ostrozraki kráľ. fišcusi.

Akonáhle zatvorili sme voľaktoré číslo Krešťana v stredu, hneď vo štvrtok robia sa prípravy k zostaveniu čísla budúceho, ktoré sa o týžden, teda zase v stredu zatvorí. Redaktor prezerá rukopisy, prepracuje, prípadne prepíše, alebo len opravuje ich a odozdá sadzačom, a tak to robí každý deň. Oprobujte si opísať jedno číslo celé Krešťana, a uvidíte, kedy budete s tým hotoví.

Pojďme teda teraz nazrieť, ako pracujú naši sadzači.

Veľká sieň sadzačov.

Obraz predstavuje nám túto dlhoočižnú sieň prázdnu. Vidíme tu krížom stojace stoly (pulty) a na nich takzvané «kastne» s mnohými menšími väčšími priečkami. V priečkinkoch týchto sú mnohé olovené písmeny čili litery dľa abecedy, asice malé i veľké litery, tiež aj číslice. Sadzač sa postaví pred stôl, uloží si pred seba rukopis a potom s veľikou obratnosťou musí vyberať literu za literou dľa rukopisu a skladá tiež do riadkov do jednej formy, akú v ľavom kúte vidieť na jednom stole. Práca je to zdĺhavá, zdraviu najvyšš nebezpečná pre otravu olovenej rdze. Hlavný sadzač Krešťana p. Viktor Vrchovský, rodák zo Skalice, s dvoma pomocníkmi pracuje práve v prostred siene. Je on medzi sadzačmi najstarší, ktorý dobre vyše 35 rokov trápi sa s literami a pracoval pri všetkých možných, starších i novších časopisoch slovenských. — Keď všetkých šestnásť strán Krešťana vysadeno jest, tieto

sa obtiahu na próbu a redaktor musí prvý obfah prezref a chyby v ňom sa nachodiace opravif. Dakedy musí sa to opravovať aj viacej rázy a preda ostane ešte kde-tu takzvaná «tlačová chyba.» Dľa opravy redaktorovej sadzači tiež opravia svoje formy a keď je všetko v poriadku, redaktor dá úpravu, aby sa formy do stroja daly.

Sieň strojov.

Na druhom obrazi vidíme časť siene, v ktorej sa aj «Krestan» tlačí. Formy dajú sa do jedného stroja. Lež tu nastane strojníkovi zase ťažká práca. On musí robif próby, aby každá litera rovnako tlačená bola a aby jedna strana nebola jasnejšia, druhá tmavšia. Próby tieto trvajú dakedy aj dve hodiny. Keď už strojník žiadnej chyby nenalezá v tlači, započne sa riadne tlačenie. — Jedna robotníčka púšťa papier do stroja, druhá odoberá dolu vychodiace tlačivo. A tak pracujú neprestajne od stredy večera až do popoludnia vo štvrtok, kým sa tých 7-tisíc a niekoľko sto čísiel vytlačí. Vo štvrtok po obede asi 15—20 ženských zviňa «Krestana»; iné zase pásky a poštové kolký prílepujú na jednotlivé čísla. Takto hotové ku rozposlaniu novinky dávajú sa na osobitné hromady dľa toho, na ktorú železničnú dráhu majú sa čísla rozposlať. Voz už čaká pred palotou a zavezie všetko na stanicu, tak že už obyčajne v piatok máte temer všetci novopecené čísla, ktoré páchne ešte olejom farvy tlačovej.

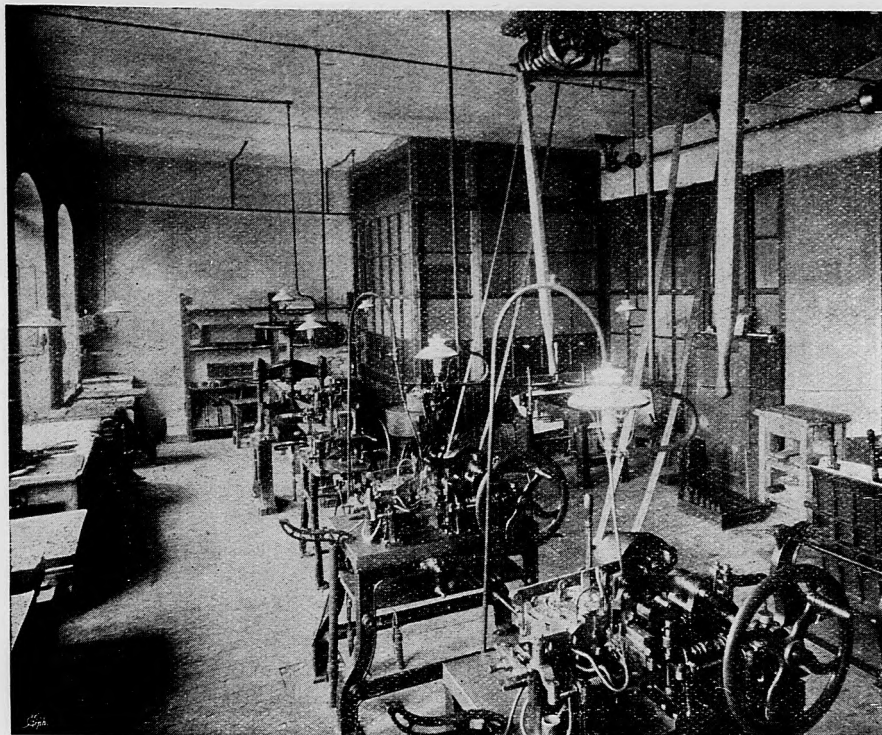
Dielňa na liatie litier a väzanie kníh.

Ponevác litery olovené sa zoderú časom, treba ich obnovovať. K tomu cieľu slúžia zase stroje, ako to na obrazi vidíte. Stroje tieto samy si varia olovo a rýchlosťou vyhadzujú zo seba literu novú, ktorá práve robif sa má. Nové litery sa potom zaobalia a do veľkého skladu uložia.

Aj ku sošivaniu a väzaniu kníh upotrebujú sa stroje, podobné šijacím strojom. Hárok ku hároku veľmi rýchlo sošiva sa na tých strojoch pomocou obyčného dróta.

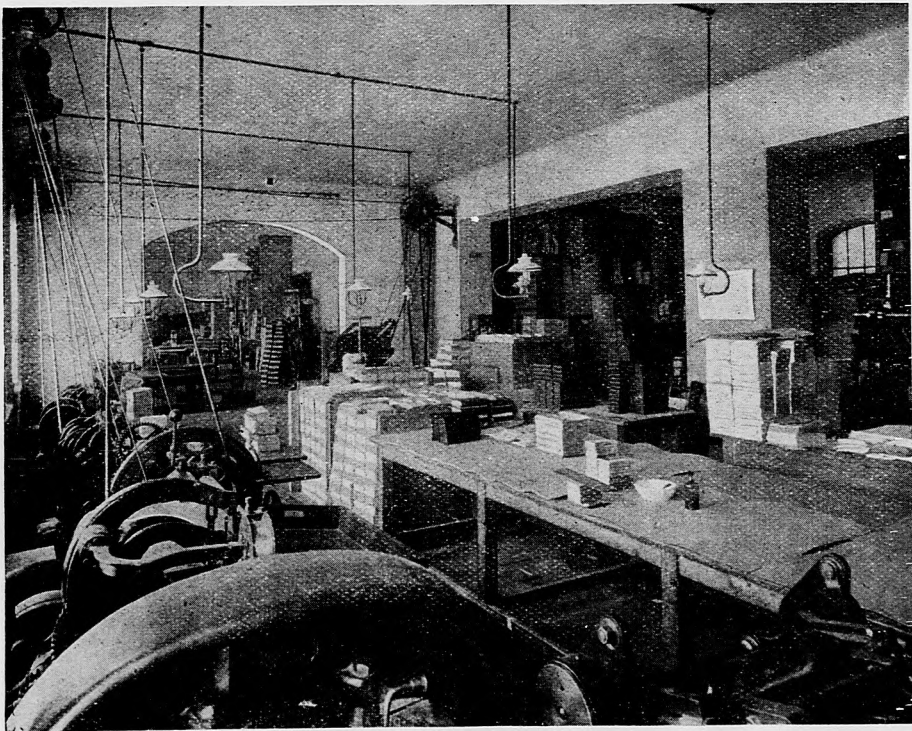
Okrem tu vyobrazených dielni jesto u nás ešte mnoho všeliakých skladov, strojov a rozličných miestností pre sadzačov nočných (pre «Alkotmány» a Hazánk») taktiež pre redakcie a expedície. Aj redaktor Krestana trávi tuná väčšiu časť času svojho v jednej tmavej diere a prichodiacim známym ochotne poukazuje a vysvetlí tajnosti tunajšieho fabričného života.

Tlačiaren naša prináleží «Spolku sv. Štefana» a nachodí sa vo vlastnej novej palote spolku tohoto v Budípešti VIII. okr. v Szentkirályi ulici pod č. 28/a. Tlačové stroje sú všetko novomódne, dokonále, tak že možno na nich aj tú najskvostnejšiu prácu tlačovú vyhotovif.

Dielňa na liatie litier.

Že slovenského «Krestana» redigovať nenie žiadna lahôdka, na dôkaz toho pripomeniem, že Krestana redigujem iba sám. Ani len zastať nemá ma kto, tak že som v pravom smysle slova prikutý k Pešti, a hnuť sa ztadiaľ mi je temer nemožno. Pri bývalom «opratovom Krestanovi» pracovali traja redaktori; pri «Vlast a Svete» pracujú [dvaja a majú aj pomoc; pri «Slovenských Novinách» jesto 5 riadných redaktorov; pri «Néppártu» pracujú tiež riadne dvaja, lež majú z času na čas pomoc. A redaktor «Krestana» píše k tomu ešte aj «Listy Sv.

Dielňa na väzanie kníh.

Antona». Jaké sú mizerné pomery slovenského redaktora, aj z toho sa poučíte o tom, keď pripomeniem, že hlavný sadzač má väčší dôchodok mesačný, než redaktor, bo sadzač výnde si na 80 zl. mesačne — ovšem že ich dobre zaslúži. Dozorca sadzačov má platu do 50 zl. týždenne, hlavný strojník má mesačne 200 zl.

Nuž tak drahí Bratia vidíte, že nikto tak nekrivdi redaktorovi vášmu, jako taki predplatitelia, ktorí žiadajú od neho všeliaké nemožné veci ako n. pr. abych jedného pred kráľa zaviedol (jako keby to len tak ľahko šlo, ako keď doma idete notárovi!) druhému abych lóse pozrel, tretiemu vyhľadával právo u súdu, štvrtému dobrú kosu kúpiť atd.

To všetko mi je nemožnosť a ani nie moja povinnosť.

Redaktor prijíma len rukopisy a za tie je svojim horlivým spolupracovníkom veľmi povďačný. Ani predplatky, ani reklamácie neprijíma. Všetky záležitosti týkajúce sa «Kresťana» — krome rukopisov — musíte adresovať na «Kresťan kiadóhivatala» Bpest. VIII., József-körút 35. — Takým poriadkom možno je rozšíriť Kresťana ešte väčšmi a možno bude redaktorovi všetky najlepšie sily svoje venovať k tomu, aby časopis dľa obsahu čím viac sa sdokonačil. *Edvard Sándorfi.*

Vyzvanie k predplateniu.

Viacrázy vyzvali sme už ct. čitateľov nášho časopisu, by pracovali na tom, že by «Kresťan» do čím viac príbytkov dochodil, že by zásady kresťanskej politiky čím viac sa rozširovaly.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok 4 koruny
na pol roka 2 koruny
na štvrt' roka 1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kresťan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

Hrad sv. Petra.

Zo spisov pozostalých po nebohom Jozefovi Emmanuel, farárovi košeckom z r. 1859.

Nad Rímom strašné vstávajú mraky,
Svet celý na ne obracia zraky;
Zo všetch strán hrozný víchor sa zdviha,
Až tma egyptská vókol rozliha.

V mračnách sa zvidá drak dvestohlavý,
Ku zkáze letí sfa vlk hltavý,
Jed sype z tľamy na mesto sväté,
By zkazil hrady preňho zakliate.

Potvory hnusné sveta zlostného
Vychodia tiež von z mora búrneho,
Spiknuté s vreskom ženú sa v boje
A sypú na Rím žihadlá svoje.

V Francúzsku vyje stooká hydra,
V Temze vykúka Anglická vidra,
Opice škrečia z klieťok sardinských,
Škorpion škrápe v špárach turinských.

V Severných štátoch húkajú sovy,
Lišiek z hôr pruských počuť hlas psový,
V ležisku mumle medveď siberský
Vyciera zuby tyger turecký.

Z týchto tak strašných úkazov sveta
Veštia: že bude po Ríme veta!
Satan sa smeje, tre si na dlani,
By Rím prehltnul, otvára tľamy.

Eud sa obziera bázňou prejatý,
Či ešte stojí Rím jeho svätý?
Vzdýcha k vysosti a k Bohu volá:
By Jeho svätá stala sa vôľa!

V tom sa obozre, s dôverou hľadi
Do krajov svätej na juhu vlády;
A hľa! v tých mračnách medziarkou malou,
V žiarach nebeských vidieť je skalu!

Vidieť je skalu, ktorú oslávil
Kristus, keď Cirkev na nej vystavil,
A ktorú premôcť — tak je sľub daný —
Nebudú v stave pekelné brány.

Na mori zase v stried vlnobitia
Vidieť je žiaru, sfa deň, keď svitá,
A v nej lodička Petra svätého
Ide ku brehom cieľa svojého.

Ide sfa labuď na tichom mori:
Bár sa aj do nej víchor tak borí;
Všetko je na nej silné jak skala,
Sfa by na večnosť trvať tu mala.

Darmo sa teda do nej boríte,
Darmo ju zkažiť búrky strojíte;
Keď sa jej Správca zbudí zo spánia,
On jedným slovom vás porozháňa.

Mnohé na svete do věuľ mocnosti
Cheely ju zkažiť v svojej bujnosti:
A ony časom zkazily seba,
Bo prišiel na ne hrozný trest z neba.

Oj darmo teda zas silu svoju
Napínaš Satan i s rotou tvojou!
Nič nevykonáš, dost v krátkom čase
Zlamaná bude zbroj tvoja zase.

Silnejšia mocnosť, a sice z hora,
Stráž drží nad ňou, nežli je tvoja;
Bár ju aj časom víchory zchytia,
Vždy ticho pláva v stried vlnobitia.

CHÝRNIK.

Dánsky kráľ u nášho kráľa. Z Ischlu oznamujú: Christian IX., kráľ dánsky so schleswig-holsteinsko-sondersburgským princem Jánom, s hannoveránskou kňažnou Mariou a s kumberlandským kniežatským párom cestujúc do Gmunden v sobotu popoludní stavil sa v Ischli a nastívil nášho kráľa. Jeho veličenstvo kráľ na nádraží privítal svojich vysokých hosťov, ktorí zaviezli sa do kráľ. kaštieľa a zúčastnili sa na dvornom rodinnom obede. Po obede náš kráľ zas vypravdal panovníckych hosťov na nádražie, lebo o 5. hod. cestovali do Gmunden.

† **Paulína Dohnányi rod. Bachár** zomrela dňa 1. t. m. popoludní v Liptovskej Tepličke v 61. roku života po krátkej nemoci. Telesné pozostatky zosnulej boli prevezené do Trenčína a vo štvrtok, dňa 4. t. m. do matky zeme uložené. Boh poteš zarmútenú rodinu!

Pokazená mládež. Zo Šopornyi nám píšu: Dňa 23. júna v Kópösi vo spolkovvej krčme istý mladík Michal Chudáček brúsil na štoku nôž i hovorí kamarátovi: «Hej brate, pichal by tento nôž!» Ten zase: «Nemal bys' s ním kurážu». — «Čo? bárs aj do teba!» — «No pichni!» V tom okamihu pichnul ten doňho nôž, tak že mu kňaz musel už aj poslednie pomazanie dať. Taká je čeliadka v Kópösi. Hanba na rodičov, že si dietky takto vychovávajú. A mladíci sa s tým ešte aj chvália, oni chodia všade s nožmi tak, že vidiecki mladíci musejú im z ďaleka vyhybovať. (V. Benkő.)

Z mesta veľká obec. Mesto Lubica vo Spiši, stalo sa z veľkej obce ešte len pred šiestimi rokmi mestom so sriadeným magistrátom, chce zase len byť veľkou obcou. Mesto je dosť majetné, ani niet tam dosiaľ žiadnej obecnej prirážky, ale že mestské predstavenstvo špatne šafári, nuž že tohto chcely by sa sprostíť.

Dva roky pre desať košiel. Teodor Halmažan, krajčírsky tovaryš lanského roku v marci na Kerepešskej ceste zpred jedného sklepu ukradol desať košiel a ušiel. Policajt ho však chytil, na čo ho oddali kráľ. zástupníctvu. Odsúdili ho na poldruha roka do väzenia. Kráľovská tabuľa, ohľad berúc na špatnú minulosť obžalovaného, výrok povýšila na dva roky, čo teraz potvrdil aj najvyšší súd.

Odsúdený pre tri palacinky. Vojenský súd vo Veľkom Várade odsúdil jedného dobrovoľníka na dvo-ročnú vojenskú službu a že nikdy nemôže dosiahnuť dôstojníckeho rangu. A to všetko preto, že v strážnici zjedol jednomu vojakovi tri palacinky, kým tento bol vonku zo strážnice.

Pittsburgský strajk. V továrni na ocelovú bľachu v Pittsburgu po tieto dni 20.000 robotníkov zastavilo prácu. Jestli jich požiadavkam do konca tohoto týždňa nevyhovujú, tedy 200.000 robotníkov, pracujúcich v továrňach na ocelovú bľachu, sa pripojí ku strajkujúcim.

V továrňach pittsburgských je zamestnaných mnoho našich bratov Slovákov.

Chlapci nedriapajte sa za vtáčkami. Neďaleko Debrecína udalo sa strašné nešťastie. Štefan Bučai 11ročný chlapec Juraja Bučaiho, obyvateľa v Debrecíne išiel so svojimi kamarátmi do susednej hory. Najprv sa poriadne bavili, potom sa však začali škriabať po stromoch za hniezdami. Štefan Bučai sa tiež vyškriabal na jedon veľikánsky dub a vesele pátral po vtáčích hniezdach, keď sa mu naraz pod nohou zlomila jedna tenká halúzka a s úžasným výkrikom padol na zem. Pod stromom boli dva veľikánske pne a tieto zapríčinili hroznú smrť chlapca. Malý Bučai padol totižto rovno na tieto pne. Na jednom si roztrepal hlavu, že sa mu až mozgy rozprskaly, na druhom si žalúdok rozpáral. Na chýr nešťastia prišli na miesto lekár a policajný dozorca a mrtvolu odviezli do nemocnice.

Pes a jež. V jednom nemeckom mestečku pes hostinského našiel v kolkárni ježa. Dal sa ihneď do «práce» aby sa ježa zmocnil, ale nadarmo. Jež v kľbko svinutý so svojimi pichadlami stal sa nedobytným hradom. Psa to ovšem veľmi rozdráždilo a to tým viac, lebo sa na ježovi poriadne dopichal. Tu sa však stalo niečo zvláštneho. Vedľa kolkárne bola na hromade čerstvá hľina. Pes nemeškal, zakotúlal ježa do hľiny a prednými tlapkami ho celkom zasypal hľinou, tak že z ježa nebolo vidno ani jedného pichadla. V tomto položení jež ovšem dlho vydržať nemohol. Po niekoľko minútach začal rv-páčkou odhadzovať hľinu a psovi, ktorý len na to čakal, viac nebolo treba, chytil ježa za nekrytú hlavu a jež bol v okamihu mrtvý.

Boj so zbojníkmi. Zlodeji za nočnej chvíle navštívili taňu statkára Ed. Simona pusta-sv.-ladislavskú. Vybrali štyri najkrajšie kone, osem oviec a štyri prasce, pár zapriahli do vozíka statkárovho, ovce a prasce naložili na vozík, druhé dva kone priviazali k šaragle a veselo odjachali. Krádež zbadala čelad len na svite, oznámil žandárom a žandári na koňoch vybrali sa prenasledovať zlodejov. Na druhý deň celkom nenadále natrafili na odpočívajúcich zlodejov. Tito, ako zbadali žandárov, povyskakovali na kone a dali sa na útek. Žandári strelili a jedného zastrelili s koňa. Ostatní pozoskakovali s koňov a zpoza stromov dali sa strieľať na žandárov. Asi za štvrt hodiny trvala strelba z oboch strán, zbojníkom vyšla municia a boli pochytení, odzbrojení a poviazaní. Jeden bol usmrtený a dvaja ranení.

Hilsner sa chcel obesíť. Z Viedne oznamujú: Leopold Hilsner, ktorého pre zavraždenie Anežky Hruzovej a Marie Klimovej odsúdili na smrť povrazom, ktorý trest však jeho veličenstvo kráľ zmenil na doživotný žalár, v pakrácskej trestnici v Prahe, kde teraz sedí, chcel spáchať samovraždu. Hilsner s ostatnými rabmi pracoval v dielni na povrazy, kde nezbadane z jedného povrazu zhotovil si slučku a potom sa chcel vo svojej celle obesíť. Prv ale než by svoj úmysel bol previesť môhol, zbadali ho a odobrali povraz a teraz ešte prisnejšie dozerajú nanho než dosiaľ.

Falšovatelia strieborných peňazí. Vo Vác-Szent-László po tieto dni žandári uväznili dvoch murárov z Gödöllova, ktorí falšovali strieborné koruny. U nich našla sa forma na liatie korún a 23 hotových korún, ktoré boli dosť podarené.

Fabrikant na kosy Jozef Sohr odporúča svoje oznamy ct. obecnstvu do láskavej pozornosti.

Presvedčil som sa, že reumatické bolesti a opuchliny v chrbte a na rukách u mojej manželky sa doprosta stratily a kruté bolesti prestaly.

Tento poďakujúci príspevok upravil pán Jan Hnalik, majster murársky v Suchoj na pána Alberta Müllera v Budapešti, V., Jägerská u. 42 vynálezcovi dvojnásobno-elektro-magnetického križa R. B. N. 86967, čo našim ct. čitateľom v známosť uvádzame.

DOPISY.

Oberhöfleln.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

S veľkou úctou prosím slávnú Redakciu nášeho všeobľúbeného «Kresťana», by ráčila mojich pár riadkov uverejniť.

Lúto mi je, ešte len pero beriem do ruky, keď si nad tým myslím čo napísať chcem. Je to v obyčaji povedať v našom stave: kto ma nevychoval, ten mi rozkazuje. S nami sa to veru tak deje, ktorí sme Slováci v Uhrách, že nás musí väčšia čiastka si ísť chleba do cudziny vyhľadávať a tu si aj pekné peniaze usporíme na tie uhorské výplaty, lebo keď sa už na jaseň domov navrátíme, nevieme čo máme prvej platiť. Je to pravda, že sme obyvatelia uhorskí, ale nás živia Nemci, Morava a Čechy. Tuto si musíme chleba vyhľadávať, jestli chceme byť živi aspoň cez zimu v Uhrách.

Tiež keď si pomyslí na naše poctivé dve obce Pobeďim a Bašovce, musím sa zarmútiť. Je tu pekný majetok katolícky, a kto je na ňom árendátor? Krivonos, ktorý nám na našom katolíckom majetku, keď mu robíť ideme ešte Krista a Mariu hreší, a keď sa sviatosť veľbná pozdvihuje v kostole, my si pokľakáme ale krivonos z toho sa nám smeje. Je pravda, že si on musí dať sadlo fahať so seba, čo sa na našom katolíckom majetku vypasie.

Tak s týmto chcem docieľiť to, že keby sme my ľudia, čo ideme z Pobeďima a Bašoviec do cudziny, tento majetok v árende mali, nemuseli by sme do cudziny ísť chleba si vyhľadávať a nemuseli by sme si od inoverca Krista a Mariu na našom katolíckom majetku dať hrešiť.

Dopisovateľ J. F.

Štephanová.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Milení rodáci a Bratia!

«Varujte sa falošných prorokov!» (U sv. Matúša v kapitule VII. 15—21.) Tento výklad sv. Písma môžeme privlastňovať na dneskajší beh sveta, pretože takýchto prorokov už až premnoho sa objavuje, ktorí svojimi sľubami náš ešte bohobojný ľud tak veľmi omámia, že sa z jejich osidiel takrečeno ľazko je vymotať. No ale poukážem, že snadným spôsobom môžeme sa od takýchto prorokov ostriať, lebo takýchto svádzačov zvlášť veľa pred voľbami bude až veľa. No rozpoviem vám nasledujúci príklad zo zkušnosti.

Pri minulých voľbách bol takýto mámiaci prorok aj náš pán notár. Ačkoľvek dobre vedel, že naši voličia v ňom a v jeho kandidátovi žiadnu dôveru neskladajú, predsa sa pokúsil vo svojom namáhaní. Totižto asi pár dňami pred voľbou prišiel k nám a oslovil rychtára, aby na skutku dal všetkých voličov povolať, že im chce niečo zamondokovať. No rychtár chcúť vyhoveť jeho žiadosti poslal kišbára, aby každý volič sa ku pánu rychtárovi ustanovil, lebo pán notár bude akési milosti rozdávať, pri ktorých môžu páni voličia aj plnomocné odpustky obdržať. No a voličia prestúpiac jeho prikázanie, ani jedon neprišiel, ale jedon zpomedi voličov — pretože bol vtedy mesiac ruženský — dal zazvoniť do chrámu božieho. Pán notár bol trepezlivý, čakal, že asnaď k svojmu šťastiu nejaká prihoda sa poskytne, ale márne. Odzvonili aj šťastiu pána notára. Vtedy pán notár, jako by bol vo vytržení, blažene sa cítil, asi tak, jako ryba na vírbe. Naposledy riekol: «Rychtár! tu máte! (vytiahol 600 korún) pretože nikto neprišiel, tie budú vaše». Ale rychtár opovrhnuť túto námietku, riekol: «Neni toho pána a toľko peňazí, aby môj charakter voľakto získal». Na toto pán notár vzal peniaze a odejdúť neobesil sa, lež pospiechal ďalej kortešovať.

Tento pán notár už by mal dostať nejaký križ za jeho zásluhy, ale na spor tomu predvolaný bol pred trestné vyšetrovanie, a s tým však neni ešte hotový. Myslíme, že ho pán fõišpán prepustí — jako niekdy Pilát Barabáša.

My by sme mu vinšovali šťastlivú cestu, aby k nám jakživ neprišiel.

Preto všetci páni voličia našej milovanej vlasti, majte pred očima takýchto prorokov a ukážte, že ste opravdoví bojovníci Ježiša Krista! Zahanbite pohanov cirkve katolíckej, ukážte, že ste dietky jedného Otca. Odvrhnite sa od tábora liberálov, shromažďujte sa pod prápor ľudovej strany. Ukážte sa tiež, jako dobrí vlastenci, lebo keď nebudeme hlasovať na stranu liberálov, budú nás menovať panslávni vlastizradcami. Ale tohoto sa my na žiaden spôsob nebojime, lež smelo sa postavíme pod komando strany ľudovej. Schytíme novú zbraň, ktorou všetkých nepriateľov ľahko premôžeme.

Všetci vospolok zavolajme: Nech žije naša milá ľudová strana! Česť jej vodcom, ktorí sa na jej čelo neohrozene postavili!

Jedon priateľ ľudu.

Velavážený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Krešťane».

Dňa 28. m. m. b. r. nešťastlivou, neznámou náhodou o desiatej ráno vypuknul v našej obci veľký oheň, v ktorom za dve hodiny pri veľkom severnom vetre 77 domov, 8 stodôl a 21 šopí v obeť padlo. 30-ho ale tiež toho m. zase zhorely 4 domy, 1 maštaľ, 2 ošípané.

Ľud bol zväčša v poli, a ktorí boli doma, len seba ledva mohli ratovať. Škoda je nesmierne veľká, tým viac, že aj veľmi mnoho zarodeného stromu zhorelo a mnoho aj gazdovského a domáceho náradia.

V mene ľudu toho veľmi zuboženého, na láskavé, sľachetné a dobročinné srdce sa volá a prosí, by z milodarmi k cieľu k ulaveniu ubiedených prispeli ráčili, ktoré milodary na farský rim. katol. úrad sa môžu odosielať. V mene toho zuboženého ľudu sa prosia aj vel. farské úrady o zbieranie milodarov.

«Blahoslavení milosrdní — lebo oni milosrdenstva dojdú.»

S poníženou úctou *Jozef Petrášek*, r. k. učiteľ or.

Pochválen buď Pán Ježiš Kristus!

Vitaj Jožko, a kde si sa tu nabral?

Prišiel som z Viedne k mojmu švagrovi pre jeho dievča, a včul idem do Letniča k sestre.

— No už je to hodne dlho, čo som sa Jožko nevidel. Jak sa ti vodí Jožko? Jako vidím dobre vyzeraš.

Ďakujem Bohu, pekné peniaze si vyrobím, ani sa mnoho nenarobím. To viete, takú starosť nemám, jakú som mal tu na Humencách lebo tu je kam diaľ horšie a vo Viedni bude zas kam diaľ lepšie. Veru tí židáci nemajú taký guráž, jako mali prv. Tam už pomaly tí židovské kšefty zahýňajú, lebo tie potravné spolky to predsa dusia.

— Jožko, tu je to obráteno; tu dusia židáci tých kresťanov. Z jedného žida spravia sa hneď dvaja-traja. Podívaj sa tuná v Hochštaku bude zas jeden židovský sklep. Tu jeden židák vydal dcéru, už máš zas o jedného žida viac.

— Koľko tu máte v Štepanove židákov striče Pavle?

Na osem, aj pekára židovského máme.

— Nuž vidíte striče Pavle, osem židákov vyzívate, prečo by ste nemohli mať jeden kresťanský sklep veľký. Nečítate «Krešťana»?

— Čítame.

— Však tam stojí: nekupujte u židov, ale tuším vy to čítate obráteno: kupujte u židov, nekupujte u kresťanov lebo všetko beží len k tým židákam.

— Ale počuj Jožko, prečo si tak nevyprával, keď si bol tu?

— No viete striče Pavle, tu od koho sa máte čo naučiť, však tu nič nečujete! Ale na Morave tam čujete viacej. My máme spolok a sme v ňom Slováci, Moravci a Česi a sme jeden s druhým jak bratia.

Moravské Lieskové.

— Ale počuj Jožko, včul ti budem hovoriť ja niečo nového. My tu máme založený úverkový spolok. Zaviedli to náš pán farár s pánom rektorom.

— A ide to?

— Velice dobre! — a včul chcú zaviesť potravný spolok. Ale neviem, ako to pojde, či ten náš ľud sa predsa na to dá.

— No už je! však ste samí katolíci — keď vydržíte osem židákov, tak môžete vydržať aj potravný spolok.

— No náš pán farár velice na to naliehajú a chcú aby ten ľud predsa nadobudnú už jedenkrát druhého rozumu.

— Striče Pavle, bol by čas! — len desať rokov keď by náš ľud vytrval, videli by ste, že by bolo už lepšie. No len hľadte k tomu, nech ten spolok dostanete do hromady. Keď vám ten úverkový ide, aj ten vám pojde. Nesmiete sa ničoho ľakať a len s kurážom do toho. Však Štepano je veľké a úfam, že sú tu statoční gazdovia, že to môžu dokázať: «Svoj k svojmu!»

No už musím ísť. Tak s Bohom!

Pohranič.

Pút do Lourdesu,

s zastavením sa milostných miest: Wilten, Einsiedeln a Paray le Monial.

Odchod: Z Budínpešte, západné nádražie, **15-ho júla** o 9-ej hodine ráno. — Duchovný vodca a správca pútu: velp. Ján *Kraszma*, dekan-farár z Duna-Haraszti.

Ceny pre súčasníkov: **I. trieda 230 zl., II. tr. 175 zl., III. trieda stravovanie za 9 dní: 100 zl., III. trieda len byt: 88 zl.**

Smer cesty: Cez Salzkammergut a Schveiz. — Predavok: 30 zlatých.

Každému vďačne pošle podrobný program katolícka

Magyar Utazási Iroda.

Budapest, IV, Ferencziék-tere 2. sz.

Odkazy redakcie.

Jozef F. a Juraj M. v Ob. N. Ö. Vy pane Jozef Feranecz odpíšte nám hneď, zdáľíž báseň tá, čo ste nám poslali je vlastná, teda či ste ten veršík sám skomponoval, alebo ste sa ho snád naučil z českého. Potom verš váš mileradi uverejníme. Dopis máte v tomto čísle. Bratovi J. Miklovičovi povedzte, aby nám dal na známosť, či žiada si aj meno uverejniť. Trápte sa a pridrжайte sa Boha; On nás neopustí.

Pani Dľž...ská. Váš dlhočizný článok ešte neprečítali sme. Uverejníme ho trochu neskoršie, aby sa pretiahlo uverejňovanie až do volieb. Vďaka.

P. Štefan Petrek, Spišské Hrušové. Prosíme o trpezlivosť. Dľa možnosti uverejníme.

Všetkým naším milým dopisovateľom: Ponevadž pri zakľúčení predošlého čísla nebol redaktor doma, musíte prepáčiť ak ste odpovede neobdržali. Každý dajte pozor na to, ako sa máte prihlasovať za predplatiteľov.

Vždy len na adresu: «Kresfan» kiadóhivatala, Budapest VIII. József-körút 35.

Volič L'udák, Spišské Hrušové. O tej istej veci píše aj pán Petrek z Hrušového. Tešíme sa, že dopis «Slov. Novín» vás tak rozhorčil. Teda nám aj liberálne noviny pomáhajú, bárs aj mimovoľne. Prosíme vás tiež o trochu trpezlivosti.

Št. M. Eleonora-udvar. Všetko je v poriadku. Časopis vám aj ďalej posielat budeme.

Blahor. P. L. B. Obdržali sme. Časopisy expedícia odošle. Ďakujeme s najhlbšou úctou.

Do Štepanova. Prosili by sme sdeliť nám meno vaše. Dopisy musíme podeliť a tak uvrejniť.

Jedon priateľ Iudu, Štefanová. Za dopis ďakujeme. Je pre náš bojzlivý Iud zaiste veľmi poučný. Srdečný pozdrav!

Rodák G. K. Tilsit. Máme teraz toľko dopisov vzťahujúcich sa na naše pomery občianske a volebné, že vaše ponosy na doma zostalé ženy nemôžeme uvrejniť.

V. B. Š. Vašu zaujímavú správu až teraz uvrejnujeme, bo neboli sme doma.

Zaosek. Tie zkušnosti redaktorské ste znamenite napísal. Teda vy už tuším ozaj o všetkom musíte vedieť, pravdivé obrazy kresliť. Boh Vás živ! Upotrebíme.

P. A. Pr. v Pozlicích. Keď si oddychneme odpíšeme Vám obsirne. Koríme sa pred Vami. Bože posilni Vás a odplaf Vám!

T. M. a R. M. Žiadate lekárskej rady od nás? Vy dobre môžete vedieť, že nás Iud príliš prenasledoval so svojimi chorobami, zakiaľ sme boli medzi vami. Aj to dobre viete, že túto radu a pomoc Iud odo mňa takrečeno vyžadoval, ba exekvoval, ako by to bolo bývalo mojou povinnosťou. Aj o tom viete, že ačpráve nežiadal som nikdy iného, len aby šťastlivo vyliečení dali na kat. kruh 20 kr. pokladníkovi — že predsa ani tú maličkosť nedávali s ochotou, ba vôbec aj nedali. Aj to viete, že mňa vrbovský žid lekár oznámil u podžupána. Teda nebola to pre mňa žiadna maskrta a teda by ste mi mohli už dať pokoj tým viacej, že tí, ktorých som liečil a vyliečil stali sa mi najväčšími nepriateľmi a tým tiež viacej, že beztak ide mi oslepnúť od čítania všeliakých iných listov. Nuž ale vám poradím: 1. Vy T. M. máte prsá zdravé, lež predsa ste náklonný k suchotinám. Nesmiete sa oženit. 2. Varenú slaninku, malý kúšтик každodenne ráno, alebo o 10-tej jiesť. 3. Zavčas rána (o 4-ej) dve hodiny po poli sa prechádzaf. 4. Brať každý deň takzvaný polovičný kúpeľ. Užívať: Polinku, psí jaziček, kvet volového chvósta, sladké drevo, žihlava. Tejto miešaniny za hrst uvarif a to piť každé 2 hod. 4 ližice. Vy R. M. odpíšte mi hneď, či máte riadnú stolicu, potom vám poradím.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej

knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kresfana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Svätý Anton Paduanský. Veliký divotvorca a Chlieb chudobných. Spracoval *Anton Klimcsik*, r. k. farár hybbský. S odobrením patričnej vrchnosti. Strán 32. Cena 10 kr. Vydala Tlačiareň sv. Gerharda v Budapešti (VIII., Práter-u.) Vrele odporúčame dielko toto našim čitateľom.

Humoristické prednášky. Sošit XVII. Veselej knižnice. Vydáva Augustín Pavlovič. Cena 12 hal. Dostať u A. Horovitzu v Trnave.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecenstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 8'05—8.25 kor., peštianska 7'87 7'77 kor., z Báčky 7'50 kor., banátská 8'00 korún.

Raž: 7'50—6'90 kor.

Jačmeň: na krm 6'50—7— korún, do pálenice 6— — kor., na várku 7— — kor.

Kukurica: 5'30— — kor.

Múka pšeničná po 100 kil.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	24'60	23'60	22'80	22'40	21'80	21'20
		6	7	7½	8	
		19'60	17'80	15'80	10'80	

Otruby. po 100 kil.: drobné 9'20 korún, hrubé 9'20 korún.

Ovos: 5'50— — kor.

Krúpy: 2'40—2'30 kor., všetko po 100 kil.

Strova: *Fazula* veľká biela a okruhlá po 8—8'25 brnavá 7'50— —, pestrá 7'00—7'50, drobná 9'00—9'25, cúdená 10'50— —. *Hrach:* 10'50—12'50, lúpaný 20'— —. *Šušovica* horšia 9'— —, lepšia 12'— —. *Mak:* 27'50— —, všetko po 50 klgr.

Lekvár srbský transito 17'50—50 — po klgr.

Semená: Červená ďatelina nová 50—66—. Lucerna 42—70—, všetko 50 klgr.

Sviňská masť 54'50— —, Slanina ³/₁₀₀ 45—⁴/₁₀₀ 45'50— —, udená dobrá slanina 50— — po 50 klgr.

Petrolej trojkrížový 50'75, dvojkrížový 43— za 50 klgr. netto.

Olej repcovy 80— — za 100 klgr.

Remeň: podošvy k. 158—160; terey prima k. 150—158; anglické odpadky k. 140—145; teľaciny k. 390—420; pitlingy 275; koňaciny vrázkované k. — —; tažené k. — —.

Bliskavý remeň k. 145—150; prsné listy k. 175—180; horniacke futrienky: strednie k. — —. väčšie — — metr. cent.

Spiritus odanený rafinovaný 116'50— —, denaturovaný 37—37½.

Pút DO LOURDES-U

v roku 1901.

Pod vedením veľkomožného a prevelebného Pána

JOZEFA SKARDA

prepošta-farára šaštinského, akožto duchovného
správcu pútu.

Čas odchodu je 26. augusta.

Príchod: 9. septembra 1901.

Smer cesty :

Ta : Budapešť—Prešporok—Vieden—Linc—Salzburg—Innsbruck
(odpočívajúca stanica) Einsiedeln milostné miesto Lyon (odpočívajúce miesto) Lourdes.

Zpátky: Z Lourdesu po Genf ten istý smer čo hore. Z Genfu po Zürich (odpočívajúca stanica) Sargans. odtiaľto tá istá, čo do Budapešti.

Ceny sú nasledujúce:

	I. trieda	II. trieda	III. trieda
Z Budapešte	464.50 kor.	351.— kor.	200.— kor.
Z Prešporku	451.— «	342.50 «	194.— «

V týchto cenách je:

1. Cena cestovného lístka.
2. Opatrenie v hoteloch za 8 dní: V Innsbrucku, Einsiedli, Lyone, Genfe a v Zürichu jeden a jeden deň, v Lourdesu ale 3 dni.
3. Priležitosť od železničnej stanice do hotela, tam, kde to okolnosti požadovať budú.
4. Zavezenie batožiny od stanice do hotela a späť.

Prihlásiť sa možno do 5. augusta 1901. pri duchovnom vodcovi pánovi prepoštovi Jozefovi Skarda.

Býva v Šaštine (Sasvár), kde dostaf i obširnejší programm.
Slovenské kázne tiež budú.

Dôležité pre hospodárov!

Odporúčam pp. hospodárom svoje výtečné a všade obľúbené

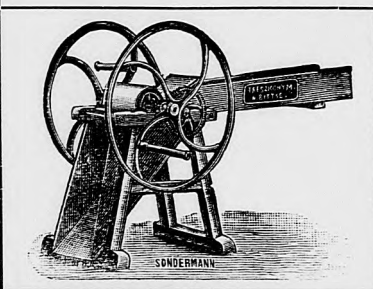
hospodárske stroje,

ktoré predávam pod zárukou. Dobré zostavenie, ľahký chod a dlhoročná trvácnosť sú vlastnosťami mojich strojov, o čom svedčí na stá podakovačích listov so strany mojich pánov odberateľov.

Amerikánske bubnové sečkovice.

Mlát'ačky ručné i ženturové. Žentúre. Rajtáre. Triery. Rozsievačky. Šrotovníky. Strúhadlá na burgýňu a zemiaky. Stroje na rezanie kapusty a na moržovanie kukurice. Stroje na lámánie kóry. Pluhy. Brány. Mlyny na syr, slad a borievky. Decimálne váhy a mangle na prádlo. — Obrázkové cenníky zašlem na žiadosť franko.

MICHAL TRESKOŇ,

strojník a majiteľ dielne
na hospodárske stroje.
Bytča (Nagy-Bittse, Tren-
csénmegye.)

Ti páni, ktorí chceli by
prevziať zastupiteľstvo
alebo sklad mojich stro-
jov, nech obrátia sa na
mňa.

OZNAMY

sa prijímajú

len u Vydavateľstva týchto novín.

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

Nie Voltov kríž!

R. B. Nr. 86967 uzdra-
vuje a rozveseľuje, za čo
dobro stojíme pri lámke,
klopaniu srdca, boľasti
hlavy a zubov, pohlav-
ným nemociam, chlad-
lúpaniu, astmatických
galibách, bezvivosťi hu-
čaníu uší, migrenu,
čaniu uší, migrenu,
Nie tajní
prostriedok!
krčom srdca, opilepsii,
mokrosti postele, sla-
bosti, záduhu, íseblí, blaďosti závratu, zlému sluchu, nemo-
ciam nervov, influenzy, žltosti, krčom žalúdka, íschiasu,
udieraníu krve, krčom, proti všeobecnej slabosti a. t. ď.

I 20-ročné choroby byly už takým spôsobom
odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo,
že mój aparát nemá sa pomýliť s aparátom Voltu, ktorý
na základe svojej neužitocnosti nielen v Nemecku, ale i v
Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetiční
kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej síly
zvláštnym spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek,
ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol
uzdravený, naspäť dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo
pomôcť, prosím mój aparát upotrebiť.

Malý aparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti
a pre veľmi slabé ženy.

Veľký aparát 6 krun. Pri ťažkých chorobách
zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S dobierekou alebo
s vopredným poslaním peňazi rozposiela hlavná ústredná
predávajúca miestnosť pre vlast' a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,

Budapešť, V., Vadász-u. 42. M. Kálmán-u. na rohu.

Neslýchaná lacnota!

1 kgr. bársakej farby olejovej farby
50 hal. (25 kr.)
1 kgr. Prima Patent I-á Firnis 72 hal.
(36 kr.)

Samopozlatník.

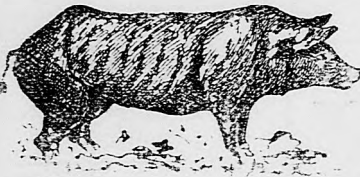
Každý môže si sám pozlatiť obrazy lebo zrkadlo
spolu so štetcom 1 fl'áša 50 hal. (25 kr.)

Dostať

u bratov Brüll
diel'novom sklade

Budapešť, VII., Dob-uteza 46.

Pozornosti našich hospodárov

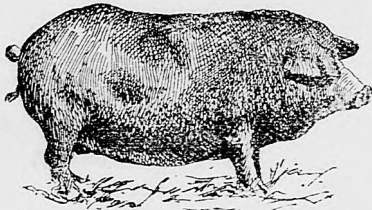
čo najvrelšie odporúčame po celom svete rozšírený a za výborne účinkujúci uznalý liek

proti

dúlu sviň,

ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej: výbornou svojou chemickou silhou nielen od rozličných chorôb zachráni ošipané, ale aj vykrmeniu týchto v najväčšej miere pripomáha; o čom mnoho tisíc ďakujúcich listov a osvedčení svedčí. — Cena spolu s návodom jedného pôvodného polkilového balíka je

koruna 1.—
jednokilového väčšieho
koruna 1.80
19 kilového balíka franco
posiela

Szent-István gyógyszertár Somogy-Szill.

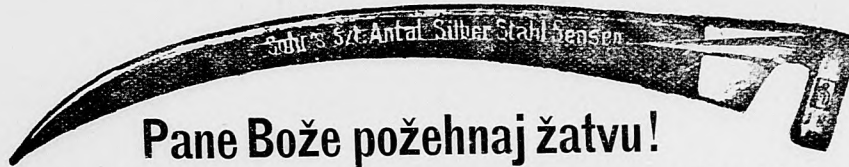
Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lúpaniu, rheume, pri neduhoch, krížov a iných kostí znamenite účinkujúci

Balsam proti lámke ktorý už premoňným prinavrátil úplne zdravie, — o čom pôvodné dokumentá svedčia. Pri riadnom užívaní povyháňa akékoľvek neduhy kostí, organizmus nápadne posilňuje, a týmto spôsobom jeho prirodzená vlastnosť je, že telu mladistvú ohybkosť dodáva.

Cena jednej pôvodnej kor. 1.40. Jednej väčšej pôvodnej skl. kor. 2.40

Ochranná známka

Pane Bože požehnaj žatvu!

vybavia v ten deň, v ktorý príjdu. Objednávateľia takto ešte aj z najďalších krajov 2—3 dňoch obdržia objednané kosa.

Adressa na objednávky:

SOHR JÓZSEF úrnik, Somogy-Szill.

Ceny „Svato-Antonských“ striebro-ocelových kós sú nasledujúce: 60 65 70 75 80 85 90 95 100 cm. dlhé
90 kr. 95 kr. 1 zl. 1.05 zl. 1.10 zl. 1.15 zl. 1.20 zl. 1.25 zl. 1.30 zl.

Pri objednaní 5 kusov kosová fabrika zabláti poštové trovy; pri objednaní 10 kusov zaplatí nielen poštové trovy, ale aj jednu kosu dá na návdavok. Amergauská oslička je najprimeranejšia ku „Svato-Antonskej“ kose, stojí 20 kr. «Diadal» striebro-ocelový prístroj na naklepanie nákov a kladívko za 85 kr. — Obrázkové cenníky zdarma pošlem.

Svedomitá, presná, a rýchla výsluha. — Uplná záruka.

Tlačou Stephaneuma. V Budapešti, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.

Hľadám zamestknanie!

Som 28-roční r. katolik, ženatí otec jedného dieťaťa, som v slovenskej, uhorskej, nemeckej a poľskej reči v slove i v písme dobre zbehlý, tak tiež v počtovaní, doterajšie zamestknanie z 9¹/₂-ročným svedectvom na žiadosťhodnoverným, láskavé dopisy prosím

Florian Patyerek,

UJ-PEST,

— Árpád-uteza 115. szám. —

PREDAJ.

Jeden dobre dôchodkový farbiarský kšeft z manglov i domom pre nemoc je hneď na predaj; v Bánovcách (Trenčianska stolica) u

Štefana Schmidta.

Dáva sa do predaju **bašovský mlyn** novomestskej prepositúry. Kto by sa o ten kup zaujmal nech svoju offertu spisebne dá na vedomie pánu advokátovi Lajošovi Javorka v Novom Meste nad Váhom (Vágújhely).